

Minilo je 80 let od uradnega začetka obročkanja ptičev v Sloveniji v okviru leta 1926 ustanovljenega Ornitološkega observatorija v Ljubljani. Takrat so se združili poznavalci ptičev iz različnih predelov Slovenije in se odločili, da bodo začeli organizirano proučevati ptiče, da bodo z obročkanjem skušali razjasniti nekatere neznanke iz njihovega življenja, predvsem glede selitev. Kam pravzaprav gredo številne vrste ptičev jeseni in se spomladi prav tako skrivnostno spet pojavijo? Kmalu so bili tu prvi uspehi, ki so se jih odkritosrčno veselili in o tem tudi pisali.

Zbiranje favnističnih podatkov o ptičih Slovenije pod vodstvom dr. Janka Ponebška je bilo eno prvih sistematičnih popisov. Da bi rezultati prišli v čim širši krog ljudi, so se lotili pisanja v razne poljudne časopise in revije, svoje raziskovalno delo pa so zakoličili z izdajo 'I. Izvestij Ornitološkega observatorija v Ljubljani' za obdobje 1926–1933, ki so izšle leta 1934. Pomenile so navodilo za delo in posredovanje prvih rezultatov, predvsem s področja obročkanja ptičev. K pisanju so povabili tudi zunanje strokovnjake, med njimi Otmarja Reiserja in Stanka Bevka. Namen je bil, da bi Izvestja izhajala v določenih časovnih obdobjih, načrte pa je prekrizala najprej smrt dr. Janka Ponebška, kasneje pa vojna. Ostalo je pri edini izdani številki.

V obdobju 80. let je v okviru 'observatorija' prihajalo do kadrovskih sprememb, dejavnost je leta 1944 prešla pod okrilje Prirodoslovnega muzeja Slovenije, ki se je takrat odcepil od Narodnega muzeja, vse več je bilo zunanjih sodelavcev. Dejavnost je napredovala, premagane so bile razne težave, predvsem glede izdelovanja obročkov za vedno večje število ujetih ptičev. Treba je bilo ročno izdelati tisoče in tisoče obročkov, v vsakega vtisniti ime obročkovalske postaje in razpoznavno številko. Zdaj to poteka strojno. Limanice so že davno romale v smeti, zamenjale so jih v glavnem najlonske mreže. Z večanjem števila ujetih in obročkanih ptičev je naraščalo število najdb, tako pri nas obročkanih ptičev v tujini kot tudi najdb v tujini obročkanih ptičev pri nas. Ti podatki so prihajali v javnost fragmentarno, v poljudnih in strokovnih revijah. Vse bolj se je kazala potreba, da bi bili objavljeni na enem mestu.

Končno nam je uspelo. V zgodovinskem pregledu obročkovalne dejavnosti v Sloveniji smo skušali zbrati in zapisati čim več podatkov. Dragocena je bila pomoč starejših sodelavcev, ki so se spominjali še marsičesa iz preteklosti in to védenje smo oteli pred pozabo.

Glavnina objavljenih prispevkov je namenjena obročkovalski dejavnosti. Naredili smo seznam vseh dosedanjih sodelavcev obročkovalcev, vendar je ostalo kar nekaj »luken«: spočetka, ko še ni bilo natančne evidence sodelavcev, so namreč nekateri dvignili obročke samo enkrat, dali nepopolne podatke, potlej pa se niso več prikazali. Tako nismo uspeli ugotoviti niti njihovega imena in imena kraja, od koder so prihajali. Rezultate obročkanja in najdb predstavljamo ločeno v dveh delih: prvo obsega obdobje 1927–1982, drugo, ko je bila obdelava podatkov posodobljena z računalnikom, pa obdobje 1982–2008.

Sodelavce obročkovalce smo pisno zaprosili za prispevke. Prejeli smo nekaj obširnejših, tiste pa, ki so bolj osebna razmišljanja, nekaj, kar se jim je vtisnilo v spomin v času našega sodelovanja, združujemo v poglavju 'spomini sodelavcev'. Vključili smo tudi intervju iz leta 2003, ko smo se pogovarjali z obročkovalcem, ki je bil sodelavec že v času ustanovitve ornitološkega observatorija.

Razmišljali smo, kje bi vse skupaj objavili. Prevladalo je mnenje, da je za tako objavo primerna revija *Scopolia*, glasilo Prirodoslovnega muzeja Slovenije. Nosi ime idrijskega zdravnika in vsestranskega naravoslovca J. A. Scopolija (1728–1788), v katerega zapuščini so tudi pomembna dela s področja ornitologije, predvsem taksonomije.

Končno je pred nami objava obročkovalskih podatkov, za katere upamo, da bodo marsikomu dobrodošli pri ornitoloških študijah. Končno je poravnana dolga do naših sodelavcev, katerih velika zasluga je, da je do rezultatov sploh prišlo. Njim gre iskrena zahvala.

Janez Gregori

ZOBODAT - www.zobodat.at

Zoologisch-Botanische Datenbank/Zoological-Botanical Database

Digitale Literatur/Digital Literature

Zeitschrift/Journal: [Scopolia, Journal of the Slovenian Museum of Natural History, Ljubljana](#)

Jahr/Year: 2009

Band/Volume: [Suppl_4](#)

Autor(en)/Author(s): Gregori Janez

Artikel/Article: [Predgovor. 1](#)